

ساخت زون پالایشگاهی و سوخت در منطقه آزاد دوغانرون در دستور کار است

استاندار خراسان رضوی با تأکید بر ضرورت هم‌افزایی دستگاه‌های اجرایی برای رفع موانع صادرات سوخت گفت: مجموعه منطقه آزاد دوغانرون، استانداری خراسان رضوی و تمامی دستگاه‌های مرتبط باید زمینه‌را برای تحقق صادرات پایدار سوخت فراهم کنند. غلامحسین مظفری در جلسه کمیسیون برنامه‌ریزی، هماهنگی و نظارت بر مبارزه با قاچاق کالا و ارز استان با محوریت بررسی راهکارهای تسهیل و روان‌سازی صادرات سوخت و فرآورده‌های نفتی از مرزهای شرقی کشور و منطقه آزاد دوغانرون اظهار کرد: در ماه‌یرود خراسان جنوبی نیز تجربه مشابهی داشته‌ایم و لازم است در سمت دوغانرون، مسیر روشن و دقیقی برای این فعالیت‌ها ترسیم شود؛ چراکه این اقدام‌های می‌توانند کمک مؤثری به اقتصاد ملی باشند.

وی افزود: بخش عمده‌ای از صادرات و آراآوری کشور باید از مسیر شرق و از منطقه دوغانرون انجام شود. حتی در زمینه ترکیب سوخت یا «بلندینگ» بهتر است این فرایند در داخل منطقه آزاد صورت‌بگیرد تا استانداردسازی محصولات با ملاحظات فنی و قانونی همراه باشد. گفتنی است در این نشست، بر برنامه‌ریزی برای ساخت مجتمع استانداردسازی و بلندبینگ سوخت در زون پالایشگاهی منطقه آزاد دوغانرون نیز تأکید شد؛ مجتمعی که با هدف ترکیب، پالایش و ارتقای کیفیت فرآورده‌های صادراتی طراحی شده و می‌تواند نقش مهمی در تطبیق با استانداردهای جدید افغانستان و توسعه تجارت انرژی در شرق کشور ایفا کند.

آغاز کوچ پاییزه عشایر خراسان رضوی به مناطق قشلاقی

مدیر کل امور عشایر خراسان رضوی گفت: با سرد شدن تدریجی هوا، کوچ پاییزه عشایر کوچرو این استان به مناطق قشلاقی آغاز شده است.

محمدحسین جعفری با اعلام این خبر اظهار کرد: عشایر درون کوچ شامل تعدادی از عشایر شهرستان‌های قوچان، چناران، نیشابور و مشهد هستند که در کوچ پاییزه در مناطق قشلاقی استان در شهرستان‌های سرخس، کلات و حوزه شهرستان مشهد (میامی) مستقر می‌شوند و سایر عشایر در مناطق گرمسیری در حوزه شهرستان‌های خود استقرار می‌یابند.

وی ادامه داد: عشایر برون کوچ نیز در فصل قشلاق از استان خارج می‌شوند که بر این اساس ۲۷۴ خانوار از عشایر طایفه طاهری وایلخانی شهرستان‌های بردسکن و سبزوار با بیش از ۲۵ هزار رأس دام برای زمستان‌گذرانی راهی شهرستان طیس در استان خراسان جنوبی شده و با پیمون مسافت حدود ۱۳۰ کیلومتری در مناطق قشلاقی «کوهسفید-گودطاهری-تپه‌داغ» و «چاه‌مسافر» مستقر می‌شوند. همچنین ۵۵ خانوار با حدود ۴ هزار رأس دام به شهرستان میامی در استان سمنان کوچ کرده و در ضمن از عشایر شهرستان خواف نیز ۱۱۰ خانوار با ۱۰ هزار رأس دام به مناطق قشلاقی شهرستان زیرکوه در استان خراسان جنوبی کوچ می‌کنند.

رشد ۱۳ درصدی صادرات خراسان رضوی به قرقیزستان

رئیس اتحادیه صادرکنندگان خراسان رضوی با اشاره به گسترش همکاری‌های اقتصادی ایران با اتحادیه اوراسیا در ۶ ماهه ابتدایی سال جاری گفت: خراسان رضوی با رشد ۱۳ درصدی صادرات به قرقیزستان توانسته جایگاه خود را به عنوان یکی از محورهای اصلی تجارت ایران و آسیای مرکزی تثبیت کند که آمارها نشان می‌دهد بیش از ۷۵ درصد از صادرات کشور به قرقیزستان از مبادی مشهد و سرخس انجام می‌شود.

کاظم شیردل در گفت‌وگو با ایسنا افزود: در ۶ ماهه نخست سال جاری حدود ۶۰ تا ۷۰ درصد رشد صادراتی استان به مقصد قرقیزستان صورت گرفته و این کشور در صدر شرکای صادراتی استان قرار دارد. طبق برنامه‌ریزی انجام شده، هیئت ۴۸ نفره‌ای از مدیران استانی و فعالان بخش خصوصی، شامگاه ۹ آبان به‌منظور توسعه همکاری‌ها عازم قرقیزستان شده و در شهرهای اوش و بیشکک با مقامات اقتصادی این کشور دیداری می‌کنند.

شناسایی بیش از ۲ هزار فقره انشعاب غیرمجاز آب در مشهد

حسین اسماعیلیان، مدیرعامل شرکت آب و فاضلاب مشهد در گفت‌وگو با مهر اظهار کرد: با پیگیری و اقدام‌های شایانه‌روزی همکاران مجموعه آبقا مشهد، از ابتدای سال جاری تا پایان مهر ۲ ماهه هزار و ۶۰۰ انشعاب غیرمجاز روستایی شناسایی و ساماندهی شده و افزون بر معرفی خاطیان به دستگاه قضایی و برخورد لازم، موجب شد ۱۷ روستا در تابستان گذشته با کاهش مصارف از بحران و تنش آبی خارج شوند.

ساخت قرارگاه دائمی اربعین در مرز دوغانرون اولویت دارد

معاون سیاسی، امنیتی و اجتماعی فرماندار تایباد گفت: گذرگاه بین‌المللی دوغانرون نخستین مرز رسمی برای ورود زائران افغانستانی به ایران و شرکت در عزاداری‌های پایانی ماه صفر در عراق است که ساخت و راه‌اندازی قرارگاه دائمی اربعین در این منطقه مرزی اولویت دارد.

به گزارش ایرنا، مهدی رجبی در جلسه ستاد اربعین تایباد افزود: ساخت و آغاز به کار قرارگاه دائمی اربعین در مرز دوغانرون، یکی از مهم‌ترین مطالبات ستاد اربعین شهرستان است. برای ساخت قرارگاه دائمی اربعین در تایباد، زمینی به مساحت ۵ هکتار پیش‌بینی شده که تا مرز دوغانرون کمتر از ۲۰ کیلومتر فاصله دارد.

مسئول فنی، مهندسی ستاد عتبات عالیات کشور در ادامه بیان کرد: ۴۰ درصد هزینه‌های ساخت قرارگاه دائمی اربعین شهرستان تایباد از محل اعتبارات ستاد عتبات عالیات کشور تأمین خواهد شد و ۶۰ درصد دیگر آن برعهده دستگاه‌های متولی استانی است.

سیاوش عزیزی گفت: هم‌اینک ۹ قرارگاه دائمی در شهرهای مرزی کشور با پیشرفت فیزیکی ۴۰ تا ۵۰ درصدی در حال ساخت هستند.

طوس چالش‌های میزبانی و هتل‌داری در سایه تغییرات اقتصادی و منطقه‌ای و اثر آن بر اقتصاد ز یارت را بررسی کرد

زیارت در بوته آزمون دوباره مدیریت

طاهره فجر داودلی افزایش قیمت‌ها و تورم از یک سو و از سوی دیگر ناکافی بودن حقوق و دستمزد موجب شده سفر برای طیف وسیعی از جامعه تبدیل به یک دغدغه اقتصادی شود. هر چند سفر به مشهد برای زیارت جایگاهی متفاوت در ذهن دوستداران حضرت رضا(ع) دارد که فراتر از مباحث قیمتی و تورمی قرار می‌گیرد؛ اما این پرسش پیش روی متولیان میزبانی از زائران قرار دارد که خراسان رضوی و مشهد به عنوان مهم‌ترین مقصد گردشگری مذهبی کشور برای تغییرات پیش رو برنامه‌ای مدون دارد یاخیر؟ از سوی دیگر نباید فراموش کرد سایه جنگ در منطقه، تحریم‌ها و بحران ناترازی انرژی در کمین درآمدزایی فعالان این عرصه؛ به ویژه هتل‌ها و مراکز اقامتی تجاری در شهر مشهد نشسته که اقتصاد آن به حضور زائر وابسته است و نباید از آن چشم‌پوشی کرد؛ زیرا اگر آآمدگی و پیش‌بینی‌های لازم در این زمینه مهیا نباشد، ممکن است فرصت‌های بزرگ به تهدید تبدیل شوند.

در پاسخ به طرح این دغدغه‌ها هر چند تلاش شد با سرپرست معاونت گردشگری اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی خراسان رضوی دست‌کم گفت‌وگوی تلفنی انجام شود؛ اما در نهایت محمدرکنی با ارائه پاسخ‌هایی به صورت مکتوب و از طریق روابط عمومی بسنده کرد و به خبرنگار طوس پاسخ داد: با توجه به شرایط اقتصادی و منطقه‌ای، تلاش ما این است که گردشگری سلامت و زیارت در مشهد آسیب نیند و در این زمینه طراحی بسته‌های خدماتی متقرون بصرفه برای زائران داخلی و خارجی و بهینه‌سازی زیرساخت‌های انرژی و سیستم‌های پشتیبان برق و سوخت در مراکز اقامتی و درمانی در نظر گرفته شده و با اطلاع‌رسانی شفاف و تبلیغات هدفمند، اطمینان خاطر از امنیت و کیفیت سفر به مشهد برای زائران فراهم آمده است.

محمدرکنی درباره تأثیر ناترازی انرژی بر هتل‌ها و مراکز اقامتی استان گفت: برخی واحدهای اقامتی و خدماتی در اثر محدودیت‌های انرژی و شرایط منطقه‌ای با کاهش فعالیت و افزایش هزینه‌های عملیاتی مواجه شده و برای کاهش اثرات، تسهیلات ویژه ارائه شد و برخی مراکز با نصب سیستم‌های پشتیبان انرژی، خدمات خود را ادامه داده‌اند و برنامه‌های تبلیغاتی و حمایتی برای جذب دوباره گردشگران در دستور کار قرار گرفته است.

وی افزود: علاوه بر زیارت، خدمات فرهنگی، آموزشی و تفریحی نیز در مشهد توسعه یافته تا زائران با توان مالی بالاتر نیز جذب‌شوند. تبلیغات هدفمند در کشورهای دارای گردشگران با قدرت خرید بالا، همراه با ارائه بسته‌های ترکیبی زیارت و تفریح، موجب افزایش متوسط مدت اقامت و هزینه هر زائر شده و باید گفت این اقدام‌ها رشد فروش محصولات محلی و خدمات فرهنگی را به همراه داشته و به ایجاد درآمد پایدار برای شهر کمک کرده و هدف ما، حفظ دسترسی و کیفیت سفر برای همه زائران و گردشگران، همراه با ایجاد اقتصاد پایدار گردشگری در شهر مشهد است.

■ افزایش هزینه‌های هتل‌داری اجتناب‌ناپذیر است

هر چند شایسته بود با گفت‌وگو به تحلیل بهتر در این زمینه با متولی اصلی گردشگری در استان رسید؛ اما توجه به پاسخ‌های جامعه حرفه‌ای هتلداران خراسان رضوی به پرسش‌های خبرنگار ما خالی از لطف نیست.

رئیس جامعه حرفه‌ای هتلداران خراسان رضوی چهار محور مطرح شده؛ یعنی تورم و گرانی، ناترازی انرژی، تحریم‌ها و سایه جنگ را چارچوب کلی از چالش‌های اقتصادی کشور دانست و تصریح کرد: طبیعی است که آثار این عوامل بر صنعت گردشگری و به ویژه هتل‌داری که یکی از حساس‌ترین و آسیب‌پذیرترین بخش‌های اقتصادی است، بیشتر و سریع‌تر نمایان شود.

محمود مادرشاهیان درباره تأثیر تورم و گرانی بر هتل‌داری استان گفت: افزایش شدید هزینه‌های تمام شده خدمات اقامتی از مواد اولیه و نیروی انسانی گرفته تا تعمیر و نگهداری سبب شده فاصله میان هزینه‌ها و درآمد‌ها غیرمنطقی شود و فشار سنگینی بر واحدهای اقامتی وارد بیاید و در حوزه ناترازی انرژی نیز هتل‌ها در ایام مختلف سال با مشکلات جدی روبه‌رو هستند. کمبود گاز در زمستان و کمبود برق و آب در تابستان، خدمات‌رسانی به میهمانان را دشوار و هزینه‌بر کرده و کمبود آب هم عملاً به مشکلی دائمی و راهبردی در

این صنعت تبدیل شده و مجموع این عوامل در کنار هم چالش‌های جدی و مستمری را برای هتلداران خراسان رضوی به‌وجود آورده‌اند و بر پایداری اقتصادی در واحدهای اقامتی تأثیر مستقیم گذاشته‌اند. وی در پاسخ به این پرسش که هتلداران از محل ناترازی انرژی و ۱۲ روز جنگ چه خسارت‌هایی دیدند و در این زمینه چه اقدام‌هایی صورت گرفته، توضیح داد: موضوع ناترازی انرژی و همچنین تبعات جنگ ۱۲ روزه، دو عامل بسیار مؤثر در ایجاد خسارت برای واحدهای اقامتی استان بودند. همان‌طور که گفته شد، قطعی‌های مکرر برق در تابستان گذشته؛ به‌ویژه در ایام اوج حضور زائران، خدمات‌رسانی به میهمانان را به شدت مختل و حتی در مواردی به زیرساخت‌های فنی هتل‌ها آسیب وارد کرد. این وضعیت موجب افزایش هزینه‌ها و ناراضیاتی میهمانان شد و مدیریت واحدهای اقامتی را در شرایط دشواری قرار داد. در مورد جنگ ۱۲ روزه و تأثیر پیامدهای آن بر صنعت گردشگری باید گفت در همان روزهایی که معمولاً زمان پیک حضور مسافران در مشهد محسوب می‌شود، بسیاری از هتل‌ها با افت شدید ضریب اشغال روبه‌رو شدند و برخی واحدها در آن مقطع کاملاً خالی از میهمان بودند. حتی پس از برقراری پروازها نیز مدت زیادی طول کشید تا اعتماد گردشگران دوباره بازگردد و سفرها به تدریج از سر گرفته شوند تا شرایط بهبود پیدا کند.

■ اعتماد زائر؛ سرمایه چرخش اقتصاد زیارت

رئیس جامعه حرفه‌ای هتلداران خراسان رضوی ادامه داد: در زمینه اقدام‌ها، هتل‌ها در بخش انرژی تلاش کرده‌اند تا با تأمین ژنراتورهای برق اضطراری و حرکت به سمت استفاده از انرژی خورشیدی تا حدی وابستگی خود را به شبکه‌های اصلی کاهش دهند. همچنین ما در کنار شرکت‌های آب، برق، گاز و اداره کل میراث فرهنگی و گردشگری آموزش‌های مختلفی را در حوزه مدیریت مصرف برنامه‌ریزی کردیم و با همکاری هتل‌ها در زمان بحران، بخشی از مشکلات را با مدیریت مصرف از سر گذراندیم؛ چون ما معتقدیم با وجود مشکلات فراوان، حل مسائل از طریق همدلی و همکاری میسر خواهد بود و تا حد امکان اجازه ندادیم در خدمت‌رسانی به زائران اختلالی ایجاد شود.

مادرشاهیان درباره مدیریت تبعات جنگ ۱۲ روزه در جامعه هتل‌داری خراسان رضوی تشریح کرد: هتل‌ها ضمن حفظ پرسنل و ثبات نیروی انسانی خود، با اطلاع‌رسانی، تبلیغات هدفمند، ارائه تخفیف‌ها و اطمینان بخشی به مسافران تلاش کردند فضای سفر را بار دیگر احیا کنند و اعتماد گردشگران را بازگردانند؛ به عنوان مثال با مدیریت اداره کل میراث فرهنگی و گردشگری استان، در زمان جنگ ۱۲ روزه، ۲۷ هزار زائر خارجی که در کشور مانده بودند و امکان بازگشت به کشورشان را نداشتند، به سلامت به کشورهای خود باز گشتند که این امر سبب ایجاد امنیت و اعتماد بیشتر در میان زائران خارجی شد.

وی تأکید کرد: نگاه ما به زائران، پیش از هر چیز، نگاهی و خدمت‌محور است. فلسفه اصلی فعالیت واحدهای اقامتی و خدماتی در مشهد نیز ارائه بهترین خدمات به زائران حضرت رضا(ع) بدون توجه به ملیت یا توان مالی آن‌هاست. با این حال باید توجه داشت زائران افزون بر زیارت، از مجموعه‌ای از خدمات جانبی مانند اقامت، تغذیه، حمل و نقل و تفریحات شهری نیز استفاده می‌کنند و به همین دلیل سطح توان مالی آن‌ها می‌تواند در میزان اثر اقتصادی سفرشان بر شهر مشهد مؤثر باشد. بنابراین لازم است در برنامه‌ریزی‌ها به تنوع خدمات و زیرساخت‌ها توجه ویژه‌ای صورت بگیرد؛ به‌گونه‌ای که زائران با سطوح مختلف درآمدی بتوانند از امکانات اقامتی، پذیرایی و تفریحی متناسب با توان خود بهره‌مند شوند. این تنوع هم موجب رضایتمندی بیشتر زائران می‌شود و هم به گردش مالی در بخش‌های مختلف شهر و رونق اقتصادی متوازن‌تر در حوزه

گردشگری مشهد کمک می‌کند.

■ ضرورت تبیین نگاه حمایتی

رئیس جامعه حرفه‌ای هتلداران خراسان رضوی در زمینه ایجاد اقتصاد زیارت و برنامه‌هایی در این خصوص عنوان کرد: موضوع «اقتصاد زیارت» یک مفهوم گسترده است که همه بخش‌های مرتبط با سفر زائر به مشهد را در بر می‌گیرد؛ از حمل و نقل و خدمات شهری گرفته تا اقامت و پذیرایی. جامعه هتلداران خراسان رضوی در این میان تلاش کرده تا در حوزه تخصصی خود؛ یعنی خدمات اقامتی نقش مؤثری را ایفا کند. در سال‌های اخیر، ما در مجموعه واحدهای اقامتی استان شاهد تنوع چشمگیری در نوع و کیفیت خدمات بوده‌ایم. از هتل‌های اقتصادی گرفته تا هتل‌های لوکس پنج ستاره، همه تلاش کرده‌اند تا متناسب با سطح توان مالی و سلیقه زائران، خدمات متنوع و قابل انتخابی را ارائه دهند. این تنوع موجب شده زائران بتوانند بر اساس شرایط خود، بهترین گزینه را انتخاب کنند و این امر در مجموع به افزایش رضایت و ماندگاری بیشتر مسافران در مشهد منجر شده است.

مادرشاهیان ادامه داد: در مقاطع مختلف سال، هتل‌ها با ارائه تخفیف‌ها و بسته‌های تشویقی، زمینه سفر زائران بیشتری را فراهم کرده‌اند که این سیاست در رونق سفرهای زیارتی و افزایش ضریب اشغال تأثیر مثبت داشته است. از سوی دیگر، جامعه هتلداران همواره سعی کرده با تعامل سازنده با دستگاه‌های اجرایی و نهادهای مرتبط با گردشگری و زیارت، شرایط سفر به مشهد را تسهیل کند و موانع احتمالی را کاهش دهد؛ اما در خصوص اقدام‌هایی که سایر دستگاه‌ها از جمله اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی انجام داده‌اند، به‌طور طبیعی اداره کل استان هم به‌عنوان متولی اصلی این حوزه اقدام‌های مهمی انجام داده و همواره با نگاه ویژه و حمایتی در راستای حل مشکلات و کمک به ایجاد شرایط برای ارائه خدمات بهتر به مسافران و زائران اقدام برداشته است که امیدواریم با همکاری و تلاش جمعی، هم بتوانیم رونق گردشگری مشهد را ارتقا دهیم و هم خدمات شایسته و به‌یادماندنی را به زائران ارائه کنیم.

■ جایگاه ویژه زیارتی مشهد؛ پشتوانه پایداری صنعت گردشگری

آنچه می‌تواند اقدام‌های اجرایی را هدفمندتر و مفیدتر به سرانجام برساند، توجه به پژوهش‌های علمی است. در همین زمینه پژوهشگر پژوهشکده گردشگری جهاد دانشگاهی مشهد، در گفت‌وگو با خبرنگار قدس با تشریح وضعیت کنونی و چشم‌انداز آینده گردشگری در کل کشور و به‌ویژه شهر مشهد گفت: چهار عامل اصلی کاهش قدرت خرید شهروندان، تحریم‌های بین‌المللی، تحریم‌های صادراتی و تحریم‌های فعال شوند و بر تمام زنجیره خدمات تأثیر بگذارند؛ اما باید گفت جایگاه ویژه زیارتی مشهد می‌تواند پشتوانه‌ای برای حفظ پایداری صنعت گردشگری این شهر باشد.

آرش قهرمان با اشاره به پژوهش خود درباره تحلیل سناریوهای اقامت گردشگران و صنعت هتل‌داری مشهد در افق ۱۴۰۸ اظهار کرد: در سال‌های اخیر شاهد بودیم ناترازی انرژی در تابستان چگونه بر عملکرد واحدهای اقامتی مشهد تأثیر گذاشت و یا نوسان‌های ارزی و تحریم‌ها چه میزان در هزینه تمام‌شده خدمات گردشگری اثر داشتند. باید گفت فعال شدن همزمان این عوامل می‌تواند آینده صنعت هتل‌داری مشهد را با چالش‌های جدی روبه‌رو کند. بنابراین فعالان حوزه گردشگری باید از الگوهای تک‌خطی برنامه‌ریزی پرهیز کرده و برای سناریوهای مختلف آینده، راهکارهای متفاوت طراحی کنند؛ زیرا اگر برای هر یک از این

سناریوها برنامه‌ای نداشته باشیم، در برابر بحران‌های اقتصادی و زیست محیطی غافلگیر می‌شویم.

■ تأثیر چالش‌ها بر گردشگری مشهد

وی به بررسی اثر این چالش‌ها بر مشهد پرداخت و تصریح کرد: مشهد از تأثیر بحران‌های اقتصادی و سیاسی مصون نیست. بخشی از گردشگران سلامت مشهد از کشورهای همسایه عربی می‌آیند که در صورت تشدید تنش‌های منطقه‌ای، سفرشان متوقف می‌شود. در دوره‌های اخیر نیز حتی کوتاه‌مدت، کاهش ورود این گروه، تأثیر مستقیمی بر هتل‌ها و مراکز درمانی شهر داشت. از طرف دیگر در بخش گردشگری سلامت داخلی نیز شهروندان به دلیل کاهش قدرت خرید، خدمات غیراضطراری درمانی خود را به تعویق می‌اندازند که این اتفاق بر صنعت خدمات وابسته مانند حمل و نقل، رستوران و سوغات در مشهد اثر گذاشته و کاهش سهم سفر در سبد هزینه خانواده‌ها؛ به‌ویژه در کلانشهر زیارتی مشهد، منجر به افت محسوس تقاضای اقامت و خدمات رفاهی شده است.

■ اهمیت کیفیت گردشگران ورودی به مشهد

پژوهشگر پژوهشکده گردشگری جهاد دانشگاهی مشهد در ادامه به اهمیت کیفیت گردشگران ورودی به جای تمرکز صرف بر تعداد آن‌ها اشاره کرد و افزود: در کنار اهمیت موضوع معنوی زیارت، باید دقت داشت آمار ورودی‌ها به مشهد همیشه بالا اعلام می‌شود؛ اما این شاخص به تنهایی معیار درستی برای توسعه نیست. الگوی مصرف و مدت اقامت اهمیت بیشتری دارد؛ برای مثال، گردشگران ورودی از افغانستان یا پاکستان که در حسینه‌ها اقامت می‌کنند، هزینه کمتری نسبت به زائران عرب از کشورهای حوزه خلیج فارس دارند. بنابراین باید به جای آمار خام، به اثر اقتصادی هر گروه توجه و بر مبنای آن برنامه‌ریزی کرد.

قهرمان با اشاره به آمار اعلامی در مشهد توضیح داد: بخشی از آمار مربوط به تردد کنندگان مرزی یا مسافرانی است که اقامت شبانه ندارند؛ اما در آمار رسمی به عنوان زائر محاسبه می‌شوند در صورتی که این افراد از نظر اقتصادی تأثیر چندانی بر توسعه گردشگری زیارت در شهر ندارند و همین موضوع موجب خطای تحلیلی می‌شود.

وی در تکمیل توضیحات خود اضافه کرد: تخمین‌هایی مانند ۳۰ میلیون زائر در سال در مشهد بر پایه داده‌های ناقص و ضرایب غیرواقعی شکل گرفته و در این محاسبات، به عنوان نمونه بسیاری از سفرهای روزانه یا بازگشت شهروندان مشهدی از دیگر شهرها هم به‌عنوان گردشگر محاسبه شده و به‌طور کلی این نوع بیش برآوردها سبب می‌شود سیاست‌گذاری‌ها به درستی صورت نگیرد و درک درستی از ظرفیت واقعی شهر مشهد در توسعه گردشگری زیارت حاصل نشود. در واقع مشهد در شرایط فعلی پذیرای چنین عددی از زائران نیست و با توجه به افزایش هزینه‌های سفر، ترکیب اقتصادی زائران نیز در حال تغییر است. اکنون بخش بیشتری از زائران از دهک‌های بالای درآمدی‌اند که توان پرداخت هزینه‌های اقامت در هتل‌های گرانقیمت را دارند.

■ جایگاه ویژه مشهد در میان مقاصد کشور

این پژوهشگر تشریح کرد: باید دقت کرد مشهد تنها مقصدی است که جایگزین داخلی در تراز خودش ندارد. رقابتی زیارتی مشهد، شهرهایی چون کربلا، نجف و مکه هستند و این شهر که رقابتی زیادی دارد، از شرایط منحصر به فردی برخوردار است و این ویژگی سبب شده آسیب‌پذیری زیارتی مشهد کمتر از سایر شهرها باشد، هر چند آثار اقتصادی رکود بر آن نیز قابل انکار نیست. حجم سفر به مشهد شاید کاهش پیدا کند؛ اما جایگاه زیارتی شهر موجب می‌شود جریان زائران قطع نشود. با این حال، کاهش طول اقامت و کم شدن هزینه برای اقلامی مانند سوغات و خرید، بر اقتصاد شهری و کسب و کارهای خرد تأثیر مستقیم گذاشته است؛ قهرمان در پاسخ به این پرسش که صاحبان کسب و کارهای وابسته به حضور زائر و گردشگر در مشهد، در برابر شرایط کنونی چه باید بکنند، دو راهبرد اصلی را پیشنهاد داد و گفت: طراحی بسته‌های اقتصادی‌تر سفر که اقشار متوسط و کم‌برخوردار هم توان استفاده از خدمات گردشگری را داشته باشند، یک راهبرد بوده و تمرکز بر مشتریان وفادار و سابق که پیش‌تر از خدمات هتل یا مرکز اقامتی رضایت داشته‌اند، یک راهبرد دیگر است؛ بی‌تأثیر نبوده‌اند؛ اما به دلیل موقعیت ممتاز مشهد به عنوان قطب زیارتی ایران، همچنان از ضریب اشغال قابل قبولی برخوردارند و دهک‌های بالای مذهبی جامعه ایران که توان پرداخت بالاتری دارند، همچنان مشتریان اصلی این هتل‌ها هستند و این موضوع تا حدودی مانع از بروز بحران برای آن‌ها شده و آنچه در این شرایط اهمیت دارد، توجه و تدوین راهبردهای متناسب است. مشهد اگرچه از چالش‌های ملی مصون نیست؛ اما باز هم جایگاه ویژه زیارتی، گذر صنعت گردشگری این شهر در مسیر آینده‌ای نامطمئن راهمواری کند.

آنچه مسلم است جایگاه زائر و زیارت در شهر مشهد ویژه است؛ اما استفاده از این ظرفیت و دیدن ویژگی‌های آن در هر شرایطی، برنامه و راهبردی بلندمدت را می‌طلبد که نباید از آن غفلت کرد.